VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Vastine

5.10.2022

VN/1082/2022
VN/1082/2022-VM-54

Rahoitusmarkkinaosasto
Maarit Pihkala, Elina Rantakokko

Eduskunnan talousvaliokunta
Valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen

Täydentävä vastine; HE 236/2022 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta

Asia

Valtiovarainministeriö esittää, että talousvaliokunta ottaisi harkittavakseen tässä muistiossa ehdotettavat HE 236/2021 vp:tä koskevat täydennys- ja muutostarpeet.

Tausta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (jälj. *rahanpesulaki*) ja finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta (HE 236/2021 vp) annettiin eduskunnalle tammikuussa 2022. HE:n käsittely eduskunnassa on viivästynyt alkuvuoden poikkeuksellisten kansainvälisten ja kansallisten tapahtumien vuoksi. Eduskunnan lopullista vastausta odotettaessa on havaittu HE:ssä esitettyihin kansainvälisiin talouspakotteisiin, kansallisiin jäädyttämispäätöksiin ja hallinnollisiin seuraamuksiin liittyviä välttämättömiä ja kiireellisiä muutos- ja täydennystarpeita.

Valtiovarainministeriö (VM) on ollut yhteydessä talousvaliokunnassa hallituksen esitystä käsittelevään valiokuntaneuvokseen, joka on todennut, että ministeriö voi lähettää valiokuntaan täydennyksiä ja muutoksia koskevan tarkan selvityksensä. Selvityksen pohjalta valiokunnassa on mahdollista harkita, voidaanko ehdotuksia sisällyttää HE 236/2021 vp:een enää tässä vaiheessa eduskuntakäsittelyä.

Talouspakotteet ja jäädyttämispäätökset

HE:ssä rahanpesulain 3 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 16 §, jossa säädettäisiin ilmoitusvelvollisen velvollisuudesta huomioida asiakkaan tuntemista koskevissa menettelyissään EU:n pakoteasetuksiin sisältyvät velvoitteet nimettyjen tahojen varojen jäädyttämiseksi ja kiellot luovuttaa näille varoja sekä jäädyttämislain mukaiset jäädyttämispäätökset.

Pykälällä on tarkoitus säätää FATF:n suositusten 6, 7, 27 ja 28 edellyttämällä tavalla ilmoitusvelvollisten velvoitteesta järjestää menettelytapansa pakotteiden noudattamisen varmistamiseksi.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Valtiovarainministeriö PL 28 00023 Valtioneuvosto	 Snellmaninkatu 1 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		 kirjaamo.vm@gov.fi

VM on havainnut, että HE:ssä esitetty rahanpesulain 3 luvun 16 §:n muotoilu näyttäisi asettavan ilmoitusvelvollisille velvoitteen varmistaa, onko ainoastaan ilmoitusvelvollisen oma asiakas pakotteiden tai varojen jäädyttämisen kohteena sekä velvoittavan ilmoitusvelvollisen jäädyttämään oman asiakkaansa varat pykäläehdotuksessa määritellyissä tilanteissa. Näin ollen HE:ssä esitetty muotoilu näyttäisi jättävän huomiotta asiakkaiden tekemien liiketoimien muut osapuolet, jotka voivat olla asiakkaan lisäksi yhtä lailla varojen jäädyttämisen kohteena.

Edelleen ehdotettu 16 §:n muotoilu ei näyttäisi myöskään huomioivan EU:n asettamia niin sanottuja sektoripakotteita, jotka kieltävät liiketoimen suorittamisen esimerkiksi tietyllä teollisuudenalalla toimivien yritysten tai valtio-omisteisten yritysten kanssa, mutta jotka eivät velvoita jäädyttämään varoja. Sektoripakotteiden rikkomiseen kohdistuvat samat rangaistukset kuin jäädyttämisvelvoitteiden rikkomiseen. Molemmat rikkeet ovat säännöstelyrikoksen piirissä.

HE:ssä esitetty muotoilu pitää sisällään myös informatiivisen viittauksen ilmoitusvelvollisen velvollisuudesta toimittaa tarvittavat tiedot ulosottomiehelle pakotelain 2 b §:n 3 momentin ja jäädyttämislain 14 §:n mukaisesti. Koska tästä velvollisuudesta on kuitenkin nimenomaisesti säädetty pakotelaissa ja jäädyttämislaissa, ei rahanpesulaissa ole tarkoituksenmukaista toistaa tätä velvoitetta.

HE:ssä esitetty 16 §:n muotoilu näyttäisi olevan myös liian suppea siinä mielessä, ettei se sisällä ilmoitusvelvollisille velvoitetta laatia toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja sisäistä valvontaa sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa pakotesääntelyä. Tällä muotoilulla näyttäisi olevan myös valvojien toimivaltuuksia ja hallinnollisten seuraamusten määräämismahdollisuutta kaventava vaikutus. Siten hallituksen esityksessä esitetty muotoilu ei korjaisi FATF:n Suomen maa-arviossa esittämää puutetta siitä, että valvojilla ei ole tehokkaita keinoja puuttua valvottaviensa puutteellisiin pakotesääntelyn noudattamisen menettelyihin.

Näin ollen olisi perusteltua selkeyttää HE:ssä ehdotettua rahanpesulain 3 luvun 16 §:n säännöstä, jottei syntyisi käsitystä, että rahanpesulaissa kavennetaan ilmoitusvelvollisille pakotelain tai jäädyttämislain kautta syntyvää suoraa pakotteiden noudattamisvelvollisuutta. Tässä muistiossa jäljempänä esitettävillä muutoksilla huomioitaisiin myös EU:n asettamien pakotteiden monimuotoisuus, mikä käsittää varojen jäädyttämisen lisäksi myös muunlaisia kieltoja ja rajoituksia, kuten esimerkiksi niin sanottujen sektoripakotteiden sisältämät toimintakiellot ja -rajoitukset.

Tarkemmat perustelut muutoksille esitetään tämän muistion kappaleessa Yksityiskohtaiset perustelut ja pykäläehdotukset kappaleessa Lakiehdotukset.

Hallinnolliset seuraamukset

Rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momentissa ja Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008, Finanssivalvontalaki) 42 a §:n 2 momentissa on säädetty, että jatketuissa rikkomuksissa tai laiminlyönneissä on lyhyempi aika tehdä päätös seuraamusmaksun määräämisestä kuin tapauksissa, joissa rikkomus tai laiminlyönti on ollut kertaluontoinen.

Finanssivalvontalakiin ko. säännös on valmisteltu hallituksen esityksellä 39/2014 vp[1], josta kyseinen säännös on ilmeisesti kopioitu voimassaolevaan rahanpesulakiin. Säännösten perusteluissa syytä lyhemmälle vanhenemisajalle ei ole avattu jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta.

Jatketun teon lyhyempi vanhenemisaika on vaikuttanut mm. Finanssivalvonnan valvontatyöhön. Finanssivalvonta on esittänyt HE 236/2021 vp eduskuntakäsittelyn yhteydessä lausunnoissaan lakivaliokunnalle ja talousvaliokunnalle muutosta em. pykälään. Finanssivalvonta on esittänyt myös muita muutoksia rahanpesulain ja finanssivalvontalain hallinnollisia seuraamuksia koskeviin säännöksiin.

Finanssivalvonnan muutosehdotukset ovat tiivistettyinä seuraavat:

- korjattaisiin seuraamusmaksun osalta jatketulle rikkomukselle tai laiminlyönnille säädetty lyhempi vanhenemisaika rahanpesulaissa ja Finanssivalvontalaissa
- seuraamusmaksun määräämisessä sovellettavaa enimmäisliikevaihtoa muutettaisiin siten, että se olisi luotto- tai rahoituslaitoksen tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdon sijaan laitoksen seuraamusmaksun määräämistä edeltävän vuoden liikevaihto
- lisättäisiin rahanpesulakiin vastaavat säännökset kuin Finanssivalvontalakiin koskien hallinnollisen seuraamuksen määräämistä yritysjärjestelytilanteessa.

VM kannattaa Finanssivalvonnan muutosehdotuksia ja tarkemmat perustelut muutoksille esitetään tämän muistion kappaleessa Yksityiskohtaiset perustelut ja pykäläehdotukset kappaleessa Lakiehdotuk-set.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä

3 luku

Asiakkaan tunteminen

16 §. Pakotesääntelyn noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen. Rahanpesulain 3 luvun 16 §:n otsikkoa ehdotetaan laajennettavaksi kattamaan varojen jäädyttämiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisesta pakotesääntelyn noudattamiseen liittyvään asiakkaan tuntemiseen. Pakotesääntelyllä tarkoitetaan eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annettua lakia (659/1967, jäljempänä pakotelaki) sekä päätöksiä, jotka on annettu varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013, jäljempänä jäädytyslaki) nojalla. Pakotelain 1 §:ssä viitataan kansallisiin asetuksiin, joilla saatetaan voimaan YK:n turvallisuusneuvoston sitovat päätökset, eli turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin perustuvat pakotteet, ja 2 a §:n 1 momentissa viitataan EU:n pakoteasetuksiin, joilla pannaan täytäntöön EU:n laajuisesti YK:n turvallisuusneuvoston asettamat pakotteet sekä säädetään EU:n omasta aloitteestaan käyttöön ottamista pakotteista. Pakotelain 2 b §:ssä säädetään muun muassa EU:n pakoteasetuksissa nimettyjen henkilöiden ja tahojen varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttämistä koskevan velvoitteen täytäntöönpanosta.

Edelleen ehdotetaan, että 3 luvun 16 §:n 1 momenttia muutettaisiin siten, että siitä käy selkeästi ilmi, että ilmoitusvelvollisilla tulee olla tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta

[1] https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_39+2014.pdf

pakotesääntelyn noudattamiseksi. Pakotesääntelyn noudattamista varten luotujen toimintaperiaatteiden, menettelytapojen ja sisäisen valvonnan osalta ei riitä, että ne ovat riskiperusteisesti arvioiden riittäviä, sillä pakotesääntelyn noudattamisvelvollisuudessa ei ole riskiperusteista harkinnanvaraa.

Lisäksi ottaen huomioon, että pakotteiden noudattamisesta ja velvoitteista jäädyttää varat sekä tietojen toimittamisesta ulosottomiehelle on säädetty jo pakotelaissa ja jäädyttämislaissa, näitä velvoitteita ei ole tarpeen toistaa 1 ja 2 momentissa. Näin ollen 16 §:n ehdotetaan käsittävän ilmoitusvelvollisten velvollisuuden järjestää toimintansa siten, että ne käytännössä pystyvät tehokkaasti noudattamaan pakotesäännöksiä ja kansallisia jäädyttämispäätöksiä. Tämä velvoite kattaisi kaikki ne käytännön toi-menpiteet, joihin ilmoitusvelvollisten on ryhdyttävä pystyäkseen toimimaan pakotelain ja jäädyttämis-lain edellyttämällä tavalla.

Ehdotettu 16 §:n muotoilu tarkoittaisi sitä, että ilmoitusvelvollisten on osana asiakkaan tuntemista aina ensinnäkin asiakassuhdetta perustettaessa ja asiakassuhteen jatkuvassa seurannassa varmistuttava siitä, onko asiakas pakotelain 1 §:ssä tarkoitettujen turvallisuusneuvoston sitovien päätösten perusteella annettujen kansallisten asetusten tai 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen pakoteasetuksien tai jäädyttämislaissa säädetyn varojen jäädyttämisen kohteena.

Toiseksi ilmoitusvelvollisen on ennen asiakassuhteeseen liittyvän liiketoimen suorittamista sekä rahanpesulain 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ennen kuin yksittäinen liiketoimi suoritetaan varmistuttava siitä, onko liiketoimi pakotelain 1 §:ssä tarkoitettujen turvallisuusneuvoston sitovien päätösten perusteella annettujen kansallisten asetusten tai 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen pakoteasetusten mukainen tai onko liiketoimi jäädyttämislaissa säädetyn varojen jäädyttämisen kohteena. Jos ilmoitusvelvollinen toteaa asiakkaansa, asiakassuhteeseen liittyvän liiketoimen tai rahanpesulain 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetun yksittäisen liiketoimen olevan 1 momentissa tarkoitetun varojen jäädyttämisen kohteena, asiakassuhteeseen sovelletaan vastaavasti mainitussa momentissa tarkoitetun asetuksen tai jäädyttämislain asiaa koskevia säännöksiä. Ilmoitusvelvollisen on lisäksi toimitettava tarvittavat tiedot ulosottomiehelle pakotelain 2 b §:n 3 momentin ja jäädyttämislain 14 §:n mukaisesti.

Jos ilmoitusvelvollinen toteaa ennen asiakassuhteeseen liittyvän liiketoimen tai rahanpesulain 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ennen yksittäisen liiketoimen suorittamista liiketoimen olevan pakotelain 1 §:ssä tarkoitettuja Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston pakotteita koskevia päätöslauselmia täytäntöönpanevien asetusten tai 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen Euroopan unionin asetusten vastainen, tulee ilmoitusvelvollisen pidättäytyä kyseisestä liiketoimesta.

8 luku

Hallinnolliset seuraamukset

1 §. Rikemaksu. Rahanpesulain 8 luvun 1 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 c kohta, jossa säädettäisiin, että rikemaksu määrätään ilmoitusvelvolliselle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesääntelyä. Muutosehdotus vastaisi 3 luvun 16 §:n muutettavaksi esitettyä muotoilua. Perustelujen osalta viitataan edellä mainitun pykälän perusteluihin.

3 §. *Seuraamusmaksu.* Rahanpesulain 8 luvun 3 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 c kohta vastaavalla tavalla kuin edellä rikemaksun osalta siten, että kohdan sanamuoto vastaa 3 luvun 16 §:n muutettavaksi ehdotettua sisältöä.

4 §. Luotto- tai rahoituslaitokselle määrättävän seuraamusmaksun suuruus. Rahanpesulain 8 luvun 4 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan neljännen rahanpesudirektiivin 59 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä niin, että seuraamusmaksun määräämisessä sovellettavana enimmäisliikevaihtona pidetään luotto- tai rahoituslaitoksen tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdon sijaan laitoksen seuraamusmaksun määräämistä edeltävän vuoden liikevaihtoa, tai jos luotto- tai rahoituslaitos on osa konsernia, konsernin ylimmän emoyrityksen konsernitilinpäätöksen mukaista seuraamusmaksun määräämistä edeltävän vuoden liikevaihtoa. Säännös vastaisi Finanssivalvonnasta annetun lain 41 ja 41 a §:iin lailla 521/2021 tehtyjä muutoksia, jotka johtuivat EU-säädösten asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamisesta (HE 16/2021 vp s. 56).

5 a §. Hallinnollisen seuraamuksen määrääminen yritysjärjestelytilanteessa. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi selventävä säännös erilaisten yritysjärjestelytilanteiden, kuten liiketoiminnan kaupan tai sulautumisen vaikutuksesta hallinnollisen seuraamukseen määräämiseen. Ehdotetun pykälän mukaan rikemaksu, julkinen varoitus tai seuraamusmaksu voidaan määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa laiminlyönti tai rikkomus on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena. Ehdotus vastaisi Finanssivalvonnasta annetun lain 41 c §:ssä (HE 151/2017 vp s. 212) ja läheisesti myös kilpailulain (948/2011) 12 §:ssä säädettyä.

7 §. *Hallinnollisen seuraamuksen määräämisoikeuden vanhentuminen.* Rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momentissa ja Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momentissa on säädetty, että jatketuissa rikkomuksissa tai laiminlyönneissä ensiksi mainitun lain mukaan valvontaviranomaisella ja jälkimmäisen lain mukaan Finanssivalvonnalla on lyhempi aika tehdä päätös seuraamusmaksun määräämisestä kuin tapauksissa, joissa rikkomus tai laiminlyönti on ollut kertaluontoinen. Jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta päätös seuraamusmaksusta tulee tehdä viiden vuoden kuluessa rikkomuksen tai laiminlyönnin päättymisestä, kun taas niin sanotun perusmuotoisen teon osalta päätös tulee tehdä kymmenen vuoden kuluessa rikkomuksen tai laiminlyönnin tapahtumisesta.

Finanssivalvonnasta annetun lain edellä mainittu säännös on valmisteltu hallituksen esityksellä 39/2014 vp ja kyseinen säännös on kopioitu voimassaolevaan rahanpesulakiin. Säännöksen perusteluissa syytä lyhemmälle vanhenemisajalle ei ole avattu jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta. Finanssivalvonta on lakivaliokunnalle ja talousvaliokunnalle toimittamissaan lausunnoissa koskien hallituksen esitystä 236/2021 vp todennut, että rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momentin seuraamusmaksun määräämistä koskeva vanhentumissäännös on jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta epäjohdonmukainen. Finanssivalvonta on katsonut, että ei voida pitää perusteltuna, että jatketun rikkomuksen taikka laiminlyönnin kohdalla teko vanhenee viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi, kun niin sanotun perusmuotoisen, eli ei-jatketun teon kohdalla seuraamusmaksun vanhentumisaika on säännöksen mukaan 10 vuotta. Myös jatketun teon osalta vanhentumisaika tulisi siten muuttaa 10 vuodeksi, jolloin säännös vastaisi myös kilpailulain (948/2011) 19 §:n 3 momenttia. Finanssivalvonta huomioi lausunnossaan, että vastaava muutos tulisi tehdä myös Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momenttiin.

Jatkettua rikkomusta tai laiminlyöntiä ei voida pitää vähemmän moitittavana kuin kertaluonteista rikkomusta tai laiminlyöntiä. Lyhyempi vanhenemisaika jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta on käytännössä johtanut siihen, että Finanssivalvonta ei ole voinut määrätä seuraamusmaksua jatketusta

laiminlyönnistä, kun seuraamusmaksun määräämisoikeus on ehtinyt vanhentua viiden vuoden vanhenemisajan johdosta.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että seuraamusmaksua koskevan päätöksen vanhenemisaikoja yhtenäistettäisiin jatkuvan rikkomuksen tai laiminlyönnin ja kertaluonteisen rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta 10 vuoteen. Päätös tulisi tehdä jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta 10 vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Muutos tehostaisi rahanpesulaissa tarkoitettujen valvontaviranomaisten ja Finanssivalvonnan mahdollisuuksia määrätä seuraamusmaksu pidentämällä aikaa, jossa päätös voidaan tehdä jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta. Muutos voisi johtaa siihen, että valvontaviranomaiset määräisivät seuraamusmaksuja jatkossa useammin, eli valvottavan näkö-kulmasta seuraamusriski kasvaisi. Hallinnollisten seuraamusten teho perustuu muun muassa valvon-nassa toteutuvan sanktioriskin suuruuteen, jolloin suurempi mahdollisuus saada seuraamusmaksu voi parantaa sääntelyn noudattamista.

Voimaantulo

Muutosten ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian. Rangaistusten taannehtivuuden kiellon vuoksi seuraamuksia koskevia pykäliä ei voitaisi soveltaa taannehtivasti. Voimaantulon osalta laissa ehdotetaan säädettäväksi, että säännöksiä ei sovellettaisi tekoihin, jotka eivät ole olleet vireillä ennen lain voimaantuloa valvontaviranomaisessa tai Finanssivalvonnassa.

Laki Finanssivalvonnasta

1 luku

Yleiset säännökset

3 §. Tehtävät. Finanssivalvonnasta annetun lain 1 luvun 3 §:n 2 momentin 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä todetaan Finanssivalvonnan tehtäväksi valvoa, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat rahanpesulakia. Tämä uusi pykälämuotoilu kattaisi sen, että Finanssivalvonta valvoisi rahanpesulakiin lisättäväksi ehdotettujen pakotesääntelyn noudattamiseen liittyvien velvoitteiden noudattamista rahanpesulain 3 luvun 16 §:ssä säädetyllä tavalla.

Finanssivalvonnasta annetun lain 1 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetään Finanssivalvonnan yleistehtävästä. Momentin mukaan Finanssivalvonnan yleisenä tehtävänä on valvoa finanssimarkkinoilla toimivien toimintaa niin kuin Finanssivalvonnasta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään. Pykälän 2 momentissa säädetään niistä Finanssivalvonnan tehtävistä, joiden tarkempi sisältö määräytyy sen mukaan, mitä muussa lainsäädännössä säädetään. Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan Finanssivalvonnan tehtävänä on valvoa, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat niihin sovellettavia finanssimarkkinoita koskevia säännöksiä, niiden nojalla annettuja määräyksiä, toimilupansa ehtoja ja toimintaansa koskevia sääntöjä. Jos Finanssivalvonnan valvonnan kohteena olevaa yhteisöä tai laitosta koskevassa erityislainsäädännössä on säädetty esimerkiksi asiakkaan tuntemiseen liittyvistä velvoitteista, on Finanssivalvonnan tehtävänä valvoa myös näiden erityislainsäädäntöön sisältyvien velvoitteiden noudattamista. Uusi muotoilu ei kavenna Finanssivalvonnan tehtäviä, mutta pitää sisällään rahanpesulain 3 luvun 16 §:n mukaisen valvontatehtävän, jota voimassaolevan Finanssivalvonnasta annetun lain nykyinen muotoilu ei pidä sisällään. Muutoksen myötä erilliset viittaukset pakotelakiin ja jäädyttämislakiin eivät olisi tarpeellisia.

3 luku

Valvontavaltuudet

20 b §. Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta. Finanssivalvonnasta annetun lain 3 luvun 20 b §:n 3 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muokattavaksi siten, että lisättäisiin viittaus rahanpesulain 7 luvun 1 §:än. Finanssivalvonnalla olisi siis oikeus saada 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tarpeen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1:ssä tarkoitetun valvontatehtävän suorittamiseksi. Tämä uusi muotoilu kattaisi sen, että Finanssivalvonnalla olisi oikeus saada tietoja rahanpesulaissa määriteltyihin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sekä pakotesääntelyn noudattamisen valvontatehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja. Esitetty uusi muotoilu vastaisi myös paremmin pykälän alkuperäistä tarkoitusta, joka ilmenee hallituksen esityk-sessä 38/2018 sivulla 18. Sen mukaan Finanssivalvonta voisi pyytää tietoja rahanpesulaissa säädetyn valvontatehtävänsä suorittamiseen.

4 luku

Hallinnolliset seuraamukset

42 a §. Hallinnollisten seuraamusten määräämisoikeuden vanhentuminen. Finanssivalvonnasta annetun lain 42 a §:n 2 momentista esitetään muutettavaksi jatketun rikkomuksen tai laiminlyönnin vanhenemisaikaa 5 vuodesta 10 vuoteen siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Perustelujen osalta viitataan edellä esitettyihin rahanpesulain 8 luvun 7 §:n 2 momenttia koskevan muutosehdotuksen perusteluihin.

Voimaantulo

Muutosten ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Rangaistuksen taannehtivuuden kiellon vuoksi seuraamuksia koskevia pykäliä ei voitaisi soveltaa taannehtivasti. Voimaantulon osalta laissa ehdotetaan säädettäväksi, että säännöksiä ei sovellettaisi tekoihin, jotka eivät ole olleet vireillä ennen lain voimaantuloa Finanssivalvonnassa.

LAKIEHDOTUKSET

1. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta

3 luku

Asiakkaan tunteminen

16 §

Pakotesääntelyn noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen

Ilmoitusvelvollisella tulee olla tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämisestä annetun lain (659/1967) 1§:n ja 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettuja asetuksia sekä päätöksiä, jotka on annettu varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) nojalla, jäljempänä pakotesääntely.

8 luku

Hallinnolliset seuraamukset

1 §

Rikemaksu

Valvontaviranomainen määrää rikemaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetylle ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

– –

9 c) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesääntelyä;

– –

3 §

Seuraamusmaksu

Valvontaviranomainen määrää seuraamusmaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetylle ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinoharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti:

– –

9 c) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja tehokkaalla sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesääntelyä;

– –

4 §

Luotto- ja rahoituslaitokselle määrättävän seuraamusmaksun suuruus

– –

Finanssivalvonnan määräämä seuraamusmaksu saa olla enintään joko kymmenen prosenttia luotto- tai rahoituslaitoksen seuraamusmaksun määräämistä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai viisi miljoonaa euroa, sen mukaan kumpi on suurempi. Jos luotto- tai rahoituslaitos on osa konsernia, liikevaihdolla tarkoitetaan konsernin ylimmän emoyrityksen konsernitilinpäätöksen mukaista liikevaihtoa. Jos tilinpäätös ei ole seuraamusmaksua määrättäessä vielä valmistunut, seuraamusmaksu on määrättävä sitä edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisesta liikevaihdosta. Jos luotto- tai rahoituslaitos on vasta aloittanut toimintansa eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto on arvioitava muun saatavan selvityksen perusteella.

– –

5 a §

Hallinnollisen seuraamuksen määrääminen yritysjärjestelytilanteessa

Rikemaksu, julkinen varoitus tai seuraamusmaksu voidaan määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa laiminlyönti tai rikkomus on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena.

7 §

Hallinnollisen seuraamuksen määräämisoikeuden vanhentuminen

– – – –

– –

42 a §

Hallinnollisten seuraamusten määräämisoikeuden vanhentuminen

– –

Finanssivalvonta ei saa määrätä seuraamusmaksua, jos sitä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatketun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Tämän lain 42 a §:n 2 momenttia ei sovelleta ennen tämän lain voimaantuloa Finanssivalvonnassa vireille tulleisiin asioihin.

Osastopäällikkö Pauli Kariniemi

Yksikön päällikkö, finanssineuvos Jaana Vehmaskoski

VN/1082/2022-VM-54

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Vehmaskoski Jaana 91185804J	Kariniemi Pauli 911727980
2022-10-05	2022-10-05